

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre 16 kor.
 Negyedévre 4 «
 Helyben hához hordva:
 Egész évre 20 kor.
 Negyedévre 5 «
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 24 kor.
 Negyedévre 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

Aszerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, június 3.

Nemzeti kulturpolitika.

(P.) Azok a törvényjavaslatok, melyeket Apponyi Albert gróf az ingyenes iskoláztatásról és a gazdasági népoktatásról készített és terjesztett a parlament elé, nemcsak szociális tekintetben nagy jelentőségűek, hanem valóságos pilléreit képezik a magyar kulturának és a nemzeti államnak.

A népiskolai oktatás ingyenességéről szóló javaslat elhárítja a népművelődés legfőbb akadályát, amennyiben mindenki számára hozzáférhetővé teszi az iskolát. Kimondja ugyanis a javaslat, hogy a jövő évtől kezdve minden állami, két év múlva pedig valamennyi felekezeti és községi iskolában teljesen ingyenes lesz a tanítás; sem tandíjat, sem beiratási díjat, sem készpénzben, sem terményekben és egyéb szolgáltatásokban fizetni nem kell és szabad s amelyek iskolafentartó ez ellen vét, annak iskoláját, az előre bocsátott megintés sikertelensége esetén, örök időkre bezárják.

Ezen intézkedés által azonban az állam nem kívánja az iskola-fentartókat sújtani; az elvesztett tandíjért tehát az

iskola-fentartó hitfelekezetek és községek megfelelő kárpótlást, illetőleg államsegélyt kapnak; de csak úgy, ha nemzeti és hazafias szempontból kifogás alá nem esnek. Ugyanaz a nemzeti garancia ez, ami a nem állami tanítók fizetés kiegészítésére nézve megállapított; de ezt még kiegészíti az a rendelkezés, hogy kivétel nélkül minden elemi iskola magyar nyelven köteles törzskönyvet vezetni és magyar nyelvű végbizonyítványt tartozik növendékeinek adni, ami az államnyelv szuverenitását a nemzeti iskolákban is kifejezésre juttatja.

Ennek a javaslatnak van néhány olyan pontja, amin még változtatni kellene, nehogy a hitfelekezetek által fenntartott és hazafias szempontból teljesen megfelelő iskolák működése elé halatlan akadályt gördítsen. Ezeket hisszük még a tárgyalás folyamán változtatni.

Ami már most a gazdasági népoktatás rendezését illeti, annak szociális tekintetben nagy jelentőséget ad az, hogy a serdülő ifjuságnak olyan gyakorlati ismeretek elsajátítását biztosítja, amelyeknek jövő életfoglalkozásában rendkívül nagy hasznát veszi. Hazánkban a kisbirtokos osztály kezén tudvalevőleg harmadfél millió hold van, amelyet a kisbirtokos keletlen kihasználni nem tudnak, mert régi rendszerű, igazán a vi-

lágól elmaradt gazdálkodást folytatnak. A gazdasági népoktatás feladata lesz tehát, hogy az ifjuság gazdasági ismereteit a korszerű fejlődés színvonalára emelje és megtanítsa a jövő nemzedéket arra, hogy miképpen lehet a földből az eddiginél sokkal nagyobb hasznot szerezni.

A nemzeti érdekek rendkívüli szolgálatait tesz az a rendelkezés, hogy a kötelező gazdasági ismétlő iskolában a tannyelv kizárólag a magyar s a tanórák száma hetenként 12 és azok a növendékek, akik nem tudnak magyarul, a magyar nyelv elsajátítása céljából egy évig előkészítő osztályba járnak s azután még a rendes három évi tanfolyamot tartoznak elvégezni.

Tehát az idegen ajku gyermekek azon kívül, amit az elemi iskolában tanulnak a magyar nyelvből, serdültebb korukban még három, illetőleg négy évig, hetenként 12 órán át, kötelesek kizárólag magyarul tanulni. Mit jelent ez? Jelenti azt, hogy a jövő generációban már alig lesz Magyarországon olyan ember, aki ne ismerne az államnyelvet.

És nem kevésbé fontos az is, hogy ezekben a gazdasági ismétlő iskolákban kizárólag a közoktatási kormány által megállapított tanterv szerint és ugyancsak a kormány által meghatározott tan-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Egyszerű történet.

Irtá: J. H. Rosny.

— ... Igen, uram, mindenünkkel Istennek tartozunk. Nekem mindent, mindent ez a Biblia adott.

— Ugyan! — hitetlenül rázom a fejem — nos, mondja el akkor.

— Egy nagynénémről maradt rám, akinek öreg korára mániája lett, hogy lefekvés előtt mindig elolvasott egy-két oldalt belőle. Ezzel az örökséggel eleinte nem igen törődtem; csak annyit láttam rajta, hogy egyetlen értékes darabja könyvtáramnak, — mert volt egy néhány lombolán nyert könyvem. Ki olvas vidéken? Hanem a régisége érdekelt és egy szép alkonyon azon vettem észre magam, hogy Jákób történetét olvasom. O francia nyelvűzete nagyon tetszett. Két hét múlva Kain és Ábel vonult el szemem előtt, majd Adám és Éva kiűzetése. Visszafelé haladtam benne, de ez tetszett nekem. Lassanként szokássá vált, később szükségletté. Délutánonként, különösen vasárnap, kinyitottam az ablakom s a nyugvó napfénytől biborszinű fák társaságában olvastam régi biblíámat. — Hígyje el, uram, nem rossz pajtás ez fiatal embernek.

A folyó nem messze folyt házamtól és

egy kanyargó ösvény vezetett hozzá, mely rendszeren üres volt; még vasárnap is, mert a városiak jobban szerették sétautnak a másik oldalt. Egy vasárnap, amikor biblíámat olvastam az ablakom alatt, csengő hang szólalt meg mellettem:

— A hidhoz vezet ez az ösvény, uram? Felpillantottam. Ki ez? Rachel, aki a Jákób felesége lett, vagy Lia, vagy talán Ruth, a szép moabita? Gyönyörű nagy árnyékos szeme, hajlott orra és ragyogó, göndör haja; inkább szép volt, mint csinos és egy kis vakmerő önbizalom ömött el rajta, amely azonban nem volt kellemetlen.

— Kisasszony... — szóltam fölemeledve. A mint kezem levettem a könyvről, a szél zajosan forgatta lapjait.

Szép szeméit a földre fordította; a meglepetés futó mosolyát vettem észre arcán, majd rám nézett és tekintetében ott rejtőzött kelet minden titokzatos gyönyörűsége. Igen, Lia ez, ea nem Rachel, vagy a felséges Ruth. Bizonyos, hogy arcomon nem azt találta, a mit keresett, mert elpirult, elfordult és a könyvre mutatva kérdezte:

— Ön ezt olvassa?
 — Ez az egyetlen kedves könyvem, — feleltem neki.

Erőtéljes hang kiáltott rám:

— Mikori?

Megrettenve szemlélem a felém közeledő hatalmas fehérszakállú aggot, — ilyenek lehetek a patriarchák. Mohón nézegette könyvem, majd mutogatta leányának és hosszú vitatkozás indult meg köztük, amiből csak egy szót értettem, mert sokszor elmondták: incunabulum. Azt megértettem, hogy az öreg szerint könyvem nem az; a lány figyelmesen, komolyan és gyöngéden hallgatta. Végre rám nézett és én ismét elmerültem mélységes pillantásában; ismét elpirult.

— Ej no, — mondta az öreg, adok érte kétszáz frankot; annyit talán megér, ugye, Suzanne?

Nem felelt, de én megszólaltam:

— Bocsásson meg, uram, nem eladó; kedves emlékem.

Nem mondott le könnyen.

— Adok érte háromszázat.

— Nem, uram, ez a biblia nekem nagyon kedves barátom és ha eladnám, úgy érezném, hogy a lelkemből adtam el egy darabot. De örülni fogok, ha önnek adhatom. Könyvem lelke önrel lesz és ez az egyetlen, ami megvigasztalhat távollétéért.

Az öreg hitetlenül nézett rám, lánya pedig, akit még mindig Liának neveztem, bár tudtam a nevét, könnyedén elpirult és elfordította tekintetét.

Valódi Panama-kalap 6 korona PFAFF-nál.

könyvekből tanítanak; ami a tanítás hazafias és nemzeti szellemét biztosítja.

Mindez pedig egyelőre nem kerül többé az államnak évenként három és fél millió koronával. Oly áldozat, amelyet bizonyára mindnyájan örömmel hozunk meg; mert ha nemzeti és szociális szempontból volt valaha hasznos és dusan gyümölcsöző befektetés, úgy ez az. S az eszköz, amit Apponyi használ, igazán méltó hozzá és méltó a magyar nemzethez; mert a legbékésebb, de egyszersmind a legbiztosabb: a kultúra hódító és ellenállhatatlan fegyvere.

Andrássy és a választói jog. A belügyminiszter bécsi útját azzal hoztak egyes lapok összefüggésbe, hogy az általános választói jog javaslatát ujonnan kell elkészítenie. A lapok közleményeit illetékes helyről most megcáfolják: mert *Andrássy*-t a javaslat elkészítésében semmiféle befolyásolás nem irányította. Az eddig kiűzött iránya megmarad továbbra is.

A nemzetiségi párt az ingyenes oktatás ellen. A nemzetiségi párt tegnapi értekezletéről kiadott félhivatalos kommuniké csak annyit mond, hogy a párt a politikai helyzettel foglalkozott. Mint értesülünk, a párt főleg Apponyi legújabb javaslatával és a választói joggal foglalkozott. A párt elhatározta, hogy az ingyenes elemi oktatásról szóló javaslatot nem fogadja el, mert az a díjtalan tanítás leple alatt újabb csapást mér a nemzetiségi iskolákra és mert a javaslat egyik szakasza azt rendeli, hogy a törzskönyvek és bizonyítványok azokban az iskolákban is magyarul állítandók ki, amelyeknek tanítványai nem magyarok. A párt a gazdasági iskolákról szóló javaslatot se fogadja el, mert az a községek újabb megterhelését jelenti, ha pedig szükség van ilyen iskolákra, állítsa fel azokat az állam a saját költségén.

— De hisz ez bolondság! — kiáltott végre az öreg.

És láttam, hogy szobámat nézegeti, szegényes szobámat, a mely olyan volt, mint egy munkás-segédé; aztán engem nézett végig.

Ujra megszólaltam:

— Most már nagyon nagy fájdalmat okozna, ha visszautasítaná egy szegény ember ajándékát.

Sokkal jobban megindult, mint hittem voléa; később megtudtam, hogy szenvedélyesen szerette a régi bibliákat, de nem úgy, mint az elvakult és kicsinyes bibliofilek, nemcsak a kötésük és a nyomásuk érdekelték, ő a szellemüket szerette.

Könyvem még mindig a kezében tartotta, forgatta előre, hátra.

— Tudja ön, hogy ha én ezt az utat egyszer elhagyom, sohasem lát többé?

— A ki nem ismeri a belső elégtétel érzését, az nem tölti vasárnapjait Ábrahám, Mózes, vagy Salamon király társaságában, — válaszoltam neki.

Feleletem nagyon meglepte; a könyvet hóna alá tette és rövid köszönettel eltávozott az ösvényen a part felé. Lia gondolkozva lépkedett mellette. Vajjon örökre?

Nem volt meg többé bibliám, de a mikor

Szóba került az értekezleten a választói reform is. A párt tagjai arról értesültek, hogy a reform a plurális szavazati jog rendszerén épül fel és hogy a szavazás nyilvános lesz.

A nyári szünet alatt a párt a legerősebb agitációt fogja megindítani az általános, egyenlő és titkos választói jog érdekében. A nemzetiségek remélik, hogy akármilyen lesz a választói jog, mégis legalább 50—60 mandátum birtokába fognak jutni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, június 3.

Elnök: Justh Gyula.

A mai ülés 10 órakor kezdődött.

Az elnök bemutatja az időközben beérkezett irományokat. Az interpellációkra fél 2 órakor térnek rá.

Folytatják ezután

a büntető novella

tárgyalását.

A javaslat címét és első szakaszát a Ház vita nélkül elfogadja.

A második szakasznál Nagy György ajánl kisebb módosítást. A feltételes elítélést a javaslat gyakran méltány esetekben sem akarja kimondani. Ezzel szemben sokszor erre jogszolgáltatásoknak biztosítja a feltételes elítélés kedvezményét.

Kelemen Samu: A kis időre elítélteket meg kell menteni az erkölcsi szegénységtől; már pedig épen itt nem érvényesül a feltételes elítélés. Itt korrekcióra van szükség.

A maga részéről a Nagy György módosításához járul hozzá. (Helyeslés.)

Günther Antal igazságügyi miniszter: Ő nem kívánja, hogy a Ház az ő akarata előtt deferáljon. A bírók és ügyészek aggodalommal fogadták az ő reformját, azért nem foghatot a

a szemem behunytam, a fiatal lány csodálatos szép arca állott előttem.

Eltelt egy év. Az ismeretlenek eltűnte után, akik előttem mindig regényes alakok voltak, szevedélyes tanulási vágy fogott el. Minden egyéb kötelességemet elhanyagoltam és sokra is haladtam.

De bibliát nem vettem. Ugy éreztem, hogy egy új könyv kiölné azokat a gyönyörűséges emlékeket, amelyeket a gazella-szemű kis Liáról őriztettem. Elmúlt a tél, eljött a tavasz és a nyár; én dolgoztam, tanultam, kissé lesoványodtam, emésztet a szerelem és a reménytelenség.

Beköszöntött a szeptember és sárgulni kezdtek a falevelek; az ősz buskomolysága már elterült a vidéken. A levegő még meleg volt. Nyitott ablakkal, mint a múlt évben, most is asztalom fölött görnyedtem. Arra gondoltam, hogy épen ez a találkozás napja; a szívem fájt; sóhajtottam. Egyszerre árnyék esett könyvemre. Nem mertem a szemem fölemelni. Csak ennyit mondtam:

— Oh, Lia, én kis Liám!

— De kit nevez ön Liának? — szólalt meg egy jókedvűen csengő hang.

A fiatal leány volt. Elsápadt ő is és meg-

feltételes elítélés reformjának radikális megvalósításához.

A Kelemen Samu által felhozott hasonlatot egyáltalán nem értő hogyan lehet ő rá vonatkoztatni. A bírók közt azok vannak többségben, akik e reformot idegenkedéssel fogadták és nem veszélyeztetheti az egész eljárást a megsemmisítéssel, csak azért hogy kijelentőségű módosításokat akceptáljon. Kéri a második szakasznak eredeti szövegében való elfogadását.

Csizmazia Endre előadó szintén a szakasznak eredeti formájában való elfogadását ajánlja. Jogi argumentumokat hoz fel az eredeti szakasz mellett.

Az elnök ezután elrendeli a második szakasz első meg nem támadott részére a szavazást. A Ház a meg nem támadott részt elfogadta.

Az ülés felfüggesztése.

Az elnök ezután felteszi a kérdést, hogy elfogadja a Ház a második szakasz megtámadott részét.

Az igennel szavazók felállanak, de majdnem ugyan annyian ülve maradnak s így az elnök nem konstatálhatta a többséget, hanem ellen próbát rendel el.

A szavazás eredményét még mindig nem lehetett konstatálni, úgy hogy az elnök elrendelte többek kívánságára a szavazatok megszámlálását.

Vertán Endre jegyző megejteti a számlálást és konstatálja, hogy a változatlan részre 39 en igennel, 18-an pedig nemmel szavaztak.

Az elnök kijelenti, hogy a Ház határozatképtelen, mivel nincsenek százan jelen s így az ülést egy negyedórára felfüggeszti. (Helyeslés.)

Szünet után.

Az elnök újra megnyitja az ülést. Elrendeli a szavazást az igazságügyi miniszter eredeti szakaszára, amelylyel Nagy György módosítását helyezte szembe.

soványodott. A szeme, a Kelet titokteljes gyönyörűségeit rejtő szép szeme, még mindig olyan volt és én jól láttam remegni tiszta tükrét, amint belenéztem.

— Miért jött vissza? ... Sokkal jobb volna, ha nem kellene viszontlátnom.

— De hát miért?

— Mert eddig örök áldozat tüze égett a szívemben és mostantól kezdve elviselhetetlen lesz rám az élet.

A tiszta szemérem bibora még egyszer elöntötte a sápadt, édes arcot.

— Mit akar ezzel moudeni? — sutogta maga elé.

— Oh, Suzanne, oh, Lia, vagy Rachel, Lábán leánya, milyen próbát nem vennék magamra, hogy fönt bírassam?

Apjához fordult, a ki épen akkor közeledett és ezt sutogta:

— Apám, nem a bibliáról kérdezősködi.

És annyira meg volt zavarodva, hogy arcát a nagy, fehér szakállba takarta. A patriarcha magához ölelte és azt mondta:

— Aki őt birni fogja, az ég legtisztább galambja lesz azé.

S igazat mondott.

Uj üzlet!

Waldmann Ernő

Rákóczi-ut Szent István Palota.
Az utazói idényre, bőröndök, kiegészítők, uti kosarak, utazói kellékek, női ritkítás és különlegességek nagyválasztékban megérkeztek.

Uj üzlet!

A Ház nagy többsége az időközben megérkezett és betelefonált képviselők által a szakaszt elfogadta.

A harmadik szakasznál Nagy György és Kelemen Samu szólalnak fel.

Kelemen Samu nem helyesli a Nagy György által ajánlott módosításokat. Az eredeti szakaszt fogadja el.

Csizmária Endre előadó rövid indokolás után kéri a szakasz változatlan elfogadását.

A Ház elfogadja az eredeti szakaszt.

A tizedik szakasznál ismét Nagy György ajánl módosítást, mely szerint az ítélet felfüggesztésének kérdésében az elítélt javára csak a védő vagy törvényes képviselő terhére csak a kir. ügyész felelősségen. (Helyeslés.)

Csizmária előadó a módosításhoz hozzájárul, mire a Ház a tizedik szakaszt Nagy György módosításaival fogadta el.

A család kritériuma.

A 49-ik szakaszhoz az igazságügyminiszter egy új cikkelyt csatol. Ugyanis a család kritériumát úgy kívánja módosítani, hogy a csalást már az is elköveti, aki jogtalan cél elérésére mást tévedésbe ejt, vagy tévedést meghagy. A gonosz fondorlat megállapítására a csalásnál ezeken kívül szükség. (Helyeslés.) Továbbá becikkelyezni kívánja a miniszter, hogy már család kísérlete is büntetendő. (Általános helyeslés és éljenzés.)

Kelemen Samu: Nem járul hozzá az igazságügyi miniszter, mert kereskedelmi érdekeket sért. (Zajos ellentmondás.)

Buza Barna: A most benyújtott cikkelyt fontosabbnak tartja, mint a novella összes többi szakaszait. (Helyeslés.) Némelyütt száz száma csapják be a szegény népet büntetlenül, mert a család hiányosan van definiálva. (Ugy van.)

Kiáltások: A szegény ruhán népet is így csapják be.

Buza Barna: A tudatlan népet már ideje, hogy egyszer védelemben részesítsék. (Ugy van.) Eseteket sorol fel annak illusztrálására, hogy hogyan csapják be az országban szerte grasszáló ügynökök serege a szegény népet. Konstatálni kívánja, hogy a magyar büntető törvényben a legenyhébb a család meghatározása, a világ összes törvényei között. Innen van, hogy Magyarország valósággal a család paradicsoma. (Zajos helyeslés.)

Meg kell szabadítani az országot a piócák-tól. (Helyeslés és taps.) Az ügynökök és hitvány üzerek egész serege élésködik az ország testén. (Helyeslés.) A család kísérletét okvetlenül büntetni kell. (Ugy van.) Elfogadja a miniszter módosítását.

Bozoky Árpád hozzájárul teljesen Buza Barna felfogásához. Ő azonban az új szövegből még a fondorlat szót is eliminálni kívánja. (Helyeslés.)

Nagy Emil: Nem volna jó tulásba esni. A »fondorlat« szót nem lehet elvenni a fogalmazásból. Helyesnek tartja a miniszter megállapítását.

Günther igazságügyminiszter kéri a Házat, fogadja el változatlanul az ő szövegét, mert

ha a »fondorlat« szót kivesszük a család fogalmazásából, akkor jogbizonytalanság állana elő. A Ház többsége a miniszter módosítását fogadja el.

Zanella Richárd a fiumei törvényszéki vizsgálót teszi szóvá az 51-ik szakasznál.

Elnök figyelmezteti, hogy ily irányban nem szólhat.

Zanella folytatja beszédét. Röviden kijelenti, hogy a szakaszt elfogadja.

Günther Antal a felszólalóknak válaszol és kijelenti, hogy a felhozott dolgok mind olyan fontosak, hogy azokat így elintézni nem lehet. Ezután a Ház az összes szakaszokat elfogadta.

Bozoky interpellációja következett, melyet kiadott a Ház.

Az ülés két órakor véget ért.

Feljajdulás propter metum Judeorum.

Megszólt tehát végre a Nagyváradi Napló igazi hangja: hamisítatlan cionista viccekkel próbál beleakaszni dr. Lányi József felszentelt tinnini püspök vasárnapi beszédébe. Hallott valahol valamit harangozni s a harangszótól nekitüzesedett fantáziával olyan szavakat ad a püspök szájába, a melyeket ő soha sem mondott. Ehhez fűz aztán kommentárt, amely természetesen épp oly távol áll az igazságtól, mint a N. N. cikkének többi sora. Így ír lapjaink:

»Lányi József felvilágosította az ifjúságot, hogy a sajtó — ezek az ő szavai — *éretlen zsidófiuk kezében van, sőt akadnak még az anyaszentegyház hívei között is elvetemültek, akik propter timorem judeorum*, (a zsidóktól való félelem miatt) a *piszkos zsidósajtóban munkálkodnak*«.

Bocsánat, itt lényeges tévedéssel állunk szemben; e kitejézesek legtöbbször nem Lányi püspök, hanem a N. N. használja ez esetből kifolyólag először. Hogy a sajtó éretlen zsidófiuk kezében van, ezt Lányi püspök nem mondta, ezt a N. N. mondja. — Ha nagyon mondja, még el is hisszük. »Piszkosnak« a zsidósajtót Lányi püspök soha sem mondotta. Ez a szó sem a hely méltóságával, sem Lányi József előkelő izlésével össze nem fér. Ha a N. N. ez a jelzőt alkalmazza a zsidósajtóra, há a dolgot intézze el lapjaink az őszvetéségi sajtóval, de ne adjon olyan kitejézeseket más szájába, a minőket az nem használt.

A valóság csak a »propter metum Judeorum«, de természetesen egészen más értelemben, mint a hogy a N. N. keleti fantáziája kisüti. Arra tett célzást a püspök, hogy felnőtt korában sok ember — »propter metum Judeorum« — restelli hitét megvallani, s megijed attól, ha az ujságban egy, az iskolából kikopott zsidófiu nekitámad. Ennyi az egész. — Ebből erichói jajveszékeltést csinálni és Sándor Pál módjára fálnak menni: igazán különös.

Hogy pedig a püspök komoly intelmére mekkora szükség volt, azt bebizonyította a N. N. keddi száma, amely minden lelkiismereti furdalás nélkül igyekezett gunyt üzni a bátor

szavu püspök beszédjéből, de bebizonyította tegnap is, a mikor épp olyan lelkiismereti furdalás nélkül a püspök személyét akarja guny tárgyává tenni.

Nos hát *ez az*: a mi gyenge lelkekben a timor Judeorumot fölkelte. Ez ellen kell föl vértetni a jövő nemzedéket és ha valami fokozhatja Lányi József vasárnapi remek beszédének hatását, hát az csak pár Nagyváradi Napló-féle cionista támadás lehet. Tessék folytatni bátran és akkor a timor Judeorum olyan hamarosan ismeretlen fogalom lesz köztünk, hogy a N. N. is megcsodálja.

Egyébként pedig, ha úgy mondotta volna is valaki a N. N.-nak fájó szavakat, amint lapjaink elferditve idézi, hát arra is van egy jó magyar közmondás, amelyet jó lesz szem előtt tartani: a kinek nem inge, ne vegye magára.

Biharmegye a mult hóban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Biharmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg június havi ülését. Az ülésen tárgyalás alá került ügyek közül ismét a tanfelügyelő jelentése tűnik ki. A jelentés ismét a nemzetiségi tanítók dolgáról számol be.

A bizottsági ülésről tudósításunk a következő:

Glac Antal főispán elnöklése alatt jelen voltak: Miskolczy Ferenc dr., Wallner Ödön dr., Keszthelyi Zoltán, Verner Kálmán, Varró Domokos, Cziffra Gező, Papp Miklós, Papp János, Erőss Rezső, Baróthy Pál, dr. Vasady Lajos, Nyisztor Alajos, id. Markovits Károly, Lovassy Andor, Telegdy József, Balogh Elemér, Gerlán András stb.

Első sorban tárgyalás alá került a főorvos jelentése, mely szerint a megye közegészségügye a mult hóban kedvezőbb volt, mint az előző hóban. Ugyanis a hivatalos orvosok 4992 beteget kezeltek, 291 esettel kevesebbet, mint az előző hónapban. A járványok közül a kanyaró pusztított legjobban. Ebben a betegségben a nagy megbetegedésekből kifolyólag 12 halálos is történt.

A pénzügyigazgató jelentése szerint egyenes adó címén befolyt 97679 korona 31 fillér és fogyasztási adó címén 475838 korona 65 fillér.

Hazafiatlan tanítók.

Következett a tanfelügyelő jelentése. Vasady Lajos bejelenti, hogy az elmúlt hónapban is folytatta körutját az iskolákban. A rendszeres vizsgálatai alapján két községben ismét két magyar nemzet ellenes tanítót talált.

Az egyik eset Lok községben volt. Itt a magyar nyelv tanítása nagyon el van hanyagolva. Ellenben talált daloskönyveket a román trikolórról, melyek természetesen hazaellenesek. Talált térképeket, ujságokat s egy füzetet »Románia katonái« címmel. A tanító itt Csipó Péter, aki beismerte, hogy a hazaellenes dolgok mind az ő tudtával kerültek az iskolába s ő azokat használta is.

Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hegyi borait.

A másik eset Feketegyőrös községben történt. Dudureszku Gábor a tanító. Tiltott füzeteket talált a tanfelügyelő ebben az iskolában. A füzetek a 48-as eseményekkel foglalkoznak s azokat a legnagyobb ellenszennel ismertetik, mint olyat amely a románság leigázását hozta magával. A füzet végén felszólítja a románokat: hogy ha még egyszer felkelnek a magyarok, úgy fogjatok kaszákat és kapát s azzal verjétek ki őket.

A két tanító államsegélyt is élvezett eddig. Most a közigazgatási bizottság javasolni fogja az államsegély beszüntetését, egyszersmind a tanítók ellen elrendelte a tegyelmi vizsgálat megindítását.

UJDONSÁGOK.

A NAGYVÁRADI FÜRDŐK ÚJ MENETRENDJE.

NAGYVÁRAD—PÜSPÖK-FÜRDŐ.

	reggel	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	7 50	9 50	2 10	4 50	6 40	9 17
V.-Velece >	8 01	10 01	2 21	5 01	6 52	9 28
Rontó >	8 16	10 16	2 36	5 16	7 06	9 43
Püspökfürdő érk.	8 21	10 21	2 41	5 21	7 11	9 45

PÜSPÖK-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Püspökfürdő ind.	8 59	10 59	3 19	5 59	7 49	10 32
Rontó >	9 04	11 04	3 24	6 04	7 54	10 37
V.-Velece >	9 17	11 19	3 37	6 17	8 07	10 50
Nagyvárad érk.	9 27	11 29	3 47	6 27	8 17	11 00

NAGYVÁRAD—FÉLIX-FÜRDŐ.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Nagyvárad ind.	8 00	10 00	2 20	5 00	6 50	9 27
V.-Velece >	8 11	10 11	2 31	5 11	7 02	9 38
Rontó >	8 16	10 26	2 46	5 26	7 16	9 53
Félix-fürdő érk.	8 33	10 33	2 53	5 33	7 23	10 00

FÉLIX-FÜRDŐ—NAGYVÁRAD.

	d. e.	d. e.	d. u.	d. u.	este	este
Félix-fürdő ind.	8 40	10 40	3 00	5 40	7 30	10 17
Rontó >	8 47	10 47	3 07	5 47	7 37	10 27
V.-Velece >	9 00	11 09	3 20	6 00	7 50	10 33
Nagyvárad érk.	9 10	11 19	3 30	6 10	8 00	20 40

* **A szatmári püspök állapota.** Szatmárnémetiből jelentik a Magyar Távirati irodának: *Boromissza* püspök állapota a gyulladás lassu oldódásával javult. *Vajay* és *Göbel* kezelőorvosok véleménye szerint a teljes felgyógyulás csak hosszabb idő után várható, de emberi számítás szerint a veszélyen túl van. A láz csökkent, érverés jó, az étvágy lassanként visszatért. Ujabbán érdeklődtek a püspök állapotáról *Széchenyi* és *Mayer* püspökök, özv. *Károlyi* grófné, *Fehér* Ipoly, *Molnár* apát és a kassai főigazgatóság. Az összes templomokban könyörögtek a főpásztor felgyógyulásáért.

* **Közigazgatási ülés.** Nagyvárad város közigazgatási bizottsága ma, június 4-én délután 3 órakor tartja rendes hav! ülését a városházán.

* **Kevés a víz.** A vízhiány, dacára minden hivatalos biztosításnak, hogy még nem fenyegeti a vízhiány veszélye, már bekövetkezett. A városi tanács tegnapi ülésén a főmérnök bejelentette, hogy kedden a vízfogyasztás 6800 köbméterre emelkedett s a magas víz tartóban oly alacsony volt, alig 120 centiméter a vízszint, hogy egy tűz esetén a víznyomás nem lett volna elegendő. Ez okból a fővezeték-

ket a minimumra kellett leszorítani, nehogy a tartály teljesen kiürüljön. Felhatalmazást kért arra nézve, hogy ilyen minimálisra leszoríthassa a fővezeték naponként délelőtti 10 órától fél 12-ig, délután 2 órától fél 4 óráig és este fél 9 órától reggel 5 óráig. Tehát naponként 11 és fél óráig lesz a vízszolgáltatás a minimumra szorítva, amikor a magasabban és a távolabb fekvő házak egyáltalán nem kapnak vizet. A tanács a felhatalmazást a főmérnöknek megadta. Kíváncsiak vagyunk, hogy még ezek után is azon véleményben van-e a tanács, hogy a kánikulában nem lesz teljes vízhiány? — Dr. Károly Irén nagyon is fontos indítványát most tanulmányozza a főmérnök.

* **Kinevezés.** A főispán dr. *Borha* Jenő szalárdi körorvost a Magyarországon megüresedett járási orvosi állásra nevezte ki.

* **Képviselők afférja.** A Ház mai ülésén a büntető novella csalásról szóló részének tárgyalása során Potoczky Dezső közbeszólt:

— A család a zsidók privilégiuma.

Erre a közbeszólásra reflektálva Visontai Samu a következőket mondotta Potoczky felé fordulva.

— Megmondhatja mindenkinek, aki hasonlóképpen gondolkodik, hogy csak gazember beszél így egy felekezetről.

Potoczky nyomban provokálta Leszkay Gyula és Szentiványi Árpád útján Visontait, aki Ugron Gábort és Gaál Gáspárt nevezte meg segédeikül. A megbízottak rögtön összeültek tanácskozni és az ügyet rövid megbesszélés után békésen intézték el.

* **Az innsbrucki egyetem bezárása.** Grácból jelenti egy táviratunk: Tegnap délelőtt az innsbrucki egyetem előadásai beszüntetésének hírére az itteni egyetemi ifjuság zajos kihágásokat követett el, amelyek következtében a rektor felfüggesztette az összes előadásokat.

* **A vízmű kibővítése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön délután négy órakor rendkívüli közgyűlést tart, amelyen határoz a vízmű kibővítéséhez szükséges földterületek megvétele, illetve a birói kisajátítási eljárására nézve. A kisajátítás sürgősségének kimondása iránt a földművelésügyi miniszterhez felterjesztés intézését javasolja a tanács a rendkívüli közgyűlésnek.

* **A megyei fizetések anomáliái.** A vármegyei tisztviselők a fizetésrendezés alkalmával fokozatok szerint lett megállapítva a fizetés, azonban a fokozatok helytelenül lettek megállapítva. Ezen szeretnének segíteni a tisztviselők, kik országos mozgalmat kezdtek. Biharmegyében a magasabb tisztviselők még csak egymás között foglalkoztak ezzel a kérdéssel s csak alkalomra várnak, hogy a másutt már megindult mozgalomhoz csatlakozzanak. A kisebb tisztviselők, kezelők és segédkezelők azonban már a cselekvés terére léptek s ebben az ügyben értekezletet is tartottak. Az értekezleten a jelenlegi fizetési fokozatoknak magváltoztatásáról volt szó. Ugyanis a jelenlegi beosztás mellett a XI. fizetési osztályba sorozott tisztviselők bármily magas szolgálati évvel is rendelkeznek, magasabb osztályba nem léphetnek. A megyénél összesen nyolc kezelő van és van 20 irnok. Az utóbbiak nagy része ugyanazt a munkát végzi, amit 8 kezelő. Míg a kezelők azonban a X. fizetési osztályban vannak, addig az irnokok a XI-ikét élvezik. A mozgalomnak az volna a célja, hogy a két fizetési osztály között lévő válaszfalakat átléphetővé tegyék. Az értekezlet határozatáról köriratilag fogják értesíteni az or-

szág más vármegyéit is, hogy csatlakozzanak a mozgalomhoz.

* **Solymosi színésziskolája Debrecenben.** A fővárosi színésziskolák decentralizációja dolgában nevezetes lépés történt, amit a pályaválasztók és a szülők érdekében íme közléstünk: Solymosi Elek a Népszínháznak hírneves művésze Debrecenben internátussal egybekötött színésziskolát alapít s a két éves tanfolyamra elvállalja a drámai és énekes növendékeknek kiképzését. A színésziskolák decentralizációja nemcsak Debrecenbe terjed, hanem tervbe van véve Kolozsvár és Arad is, ahol — a város támogatásával — Solymosi hasonló színésziskolákat szándékozik nyitni. A művész az ő nyilvánossági joggal felruházott színésziskoláit a lehető legmagasabb színre emeli s lehetőleg gondoskodik a növendékek elszerződteséről. Debrecenben a tanév 1908. szeptember elsején kezdődik. Tanárai közé hírneves tudósok sorakoznak. Beiratásokat a pünkösdi ünnepek alkalmával, vagyis június 6-tól 15-ig Debrecenben, Szent Anna-utca 22. szám alatt Solymosi személyesen fogad el. A fi- és nő-növendékeknek a beiratkozásnál szüleikkel vagy gyámjukkal kell megjelenni.

* **Sarkadi Tihamér halála.** Röviden megemlékeztünk már a nagyváradai görög szerzetes káptalan gyászáról, mely egyik érdekemben gazdag tagjának: Sarkadi Tihamér éneklő-kanonoknak elhunytával érte. Az egyházmegye gyászáról a káptalan távirati uton értesítette a Rómában időző dr. Radu Demeter megyés püspököt. Az elhunyt főpap korábban, sőt az utóbbi időben is érdemes köztevékenységet fejtett ki. Evekig volt Biharvármegye tanfelügyelője s ő alapította a nagyváradai Polgári Takarékpénztárt, amelynek haláláig igazgató-elnöke volt. Halála élete 76-ik évében következett be. Tegnap délután helyezték porhüvelyét koporsóba s Popescu Péter v. ujjvárosi gör. kath. plébános végezte a szertartásokat. A temetés holnap, június 5-én 9 órakor lesz a gör. kath. székesegyházban. A temetést dr. Laurán Agoston pápai praelátus, püspöki helynök végzi. A káptalan a haláleset alkalmából a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradai gör. kath. székesegyházi káptalan úgy saját, mint számos rokonság nevében mély fájdalommal tudatja, hogy nagyságos és főtisztelendő Sarkadi Tihamér éneklő-kanonok ur a haldoklók szentségeinek ismételt ájtatos felvétele után folyó évi június hó 2-án, éjjeli 10 órakor, életének 76-ik, áldozásának pedig 53-ik évében az Urban elhunyt. Az elhunyt lelkiüdvéért az engesztelő szentmise áldozat folyó június hó 5-én pénteken reggel 7 órakor fog a gör. kath. székesegyházban az Egek Urának bemutatni, — földi maradványai pedig ugyanazon nap délelőtt 9 órakor fognak az említett székesegyházban a nagyvárad-ujvárosi köztemetőben elhelyeztetni. Nagyvárad, 1908. június 3-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **A magánborfogyasztók kiegyezése.** A magánborfogyasztási adóra vonatkozólag körülbelül 700 nagyváradai lakos egyezett ki, a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság azonban nem hagyta jóvá az egyezségek tulnyomó részét, hanem az általán összegét felemelte. Ennek alapján s a városi tanács utasítására a városi fogyasztási adóhivatal új egyezségi tárgyalást tartott azokkal akiknek az általán összegét felemelte a kir. pénzügyigazgatóság. Az illetőknek csak igen csekély része fogadta el a felemelt összeget. Egy részük hajlandó némi csekélylyel magasabb összeget fizetni, azonban mintegy 400-an nem akarnak többet fizetni. A városi tanács tegnap foglalkozott a kérdéssel s elhatározta, hogy átír a kir. pénzügyigazgatósághoz azzal, miszerint a részben felemelt, illetve az

eredeti megegyezési összeget hagyja jóvá. — A tanács ezen átiratát azzal indokolja, hogy eddig még soha nem változtatott a kir. pénzügyigazgatóság a megegyezési összegeken. Az általános összeget tulnyomó részben szerény bortermelők vagy tisztviselők váltják meg s maga a kir. pénzügyigazgatóság is hangsúlyozta a méltányosságot. Ha nem fogadja el a pénzügyigazgatóság az egyezséget, az érdekeltek a legcsekélyebbre szorítják le borfogyasztásukat s így csak nem folyik be az az összeg, amelyet a pénzügyigazgatóság remél a felemelés által. Nem áll meg továbbá a pénzügyigazgatóság rendelkezésének az a hangoztatott érve sem, hogy a felemelést a város érdekében teszi, mert az általános összegek felemelése nem képez városi érdeket. Rámutat továbbá a tanács arra a fontos körülményre is, hogy a pénzügyigazgatóság által remélt több bevétel elenyészik, mivel a fogyasztási adóhivatal jelenlegi személyzete nem bírja ellátni a tételenként való kzzelést, ha oly nagy tömege az általányozóknak, nem egyezik ki s így ha jön is be valamivel több, ennél nagyobb összeget emészt fel a fogyasztási hivatal személyzetének szaporítása.

* **Alapítványi hely betöltése.** A nagyvárad i. szert. káptalan értesítette Nagyvárad városát, hogy a kezelése alatt levő s elaggott polgárok istápolására szolgáló Krenzlerné-féle egyik alapítványi helyre az elhunyt Arvai Mihály helyére *Kozma Lajos* elaggott csizmadiaiparost vette fel.

* **Megfelebbezett megyebizottsági tagválasztás.** Urszádon május 10-én *Meskó Boldizsár* megyebizottsági taggá választották meg. A választás ellen tegnap *Kerekes Elek* felebbezést adott be a megyéhez. A felebbezésben *Kerekes* azt hozza fel indokul, hogy *Meskó Boldizsár* a megyében nem rendelkezik olyan ingatlannal, ami után adót fizetne.

* **Egy ipartelep területe.** Nagyvárad városa a keletkező gyártelepek helyéül a Külváros mellett levő területet jelölte ki. A közgyűlés egy megfelelő helyet a kijelölt területből méltányos árért Tarsoly Ferenc és Széles Sándor asztalos iparosoknak engedett át, nagyobb szabású asztalos gyártelep részére. A belügyminiszter értesítette a várost, hogy a terület eladását a nevezetteknek elvileg helyesli azonban a város törvényhatósága a gyártelepbe fektetendő tőke és az alkalmazott munkások számára vonatkozólag is hozzon határozatot.

* **Nagyvárad művészeti sikere.** Mint örömmel értesülünk, *Szalay Stefike*, a kitűnő tehetségű zongora művész, akinek művészetében a nagyvárad közönségnek nem egyszer volt alkalma gyönyörködni a Kath. Kőr estélyein, kitűnő sikerrel tette le a budapesti zeneakadémia utolsó évfolyamáról a vizsgálatot. A jeles művész mint tanárjelölt egy évig gyakorlatilag működik s egy mulva a zenetanárnői képesítést fogja megkapni.

* **Közbiztonság a hegyen.** *Gerő Armin* főkapitány előterjesztést tett a tanácshoz a nagyvárad hegy személy- és vagyonbiztonsága tekintetében. A hegy népesedése folytán fokozottabban kell gondoskodni az ottani közbiztonság ellátásáról. Javasolja, hogy vagy hívja fel a tanács a hegyi választmányt a hegyőrök szaporítására, hogy a város a hegyi lakosság védelmére legalább négy új rendőri állást szervezzen.

* **Kitüntetett munkás.** A földmívelésügyi miniszter *Seress György* bihari díszjeles lakosnak hosszas és becsületes munkásságának elismerésül 50 K. jutalmat és elismerő oklevelet ado-

mányozott. Seress a pénz megérkezése előtt pár nappal meghalt s ennek folytán a miniszter úgy intézkedett, hogy a pénzt az elhunyt után maradt felesége és gyermekei között kell kiosztani. A főispán ezután megállapította, hogy Seressnek felesége is elhunyt ellenben maradt 17 nagykorú gyermeke. A főispán tegnap úgy intézkedett, hogy a pénzt 17 örökös között kell kiosztani.

* **Jelinek Ferencné temetése.** Tegnap délelőtt óriási részvét mellett temették el néhai id. *Jelinek Ferencné* hülttetemét. A gyászház udvarát ellepte az előkelő közönség; a tisztviselők, a törvényhatóság tagjai, a munkásbeteggyógyintézet tisztikara nagyszámban voltak jelen. Az áldott lelkű nő végtisztességtételéhez kivonultak az újvárosi Immaculata zárda valamint a nőegyleti árvaház növendékei. A gyászszertartást s a Szent László templomban a requiemet dr. *Vucskics Gyula* esperesplébános végezte fényes segédlettel. A koporsót és a koszorú-kocsit elborították a szebbnél-szebb koszorúk. Az elhunytat az újvárosi központi temetőben helyezték örök nyugalomra. A díszes temetést Germán Károly Kegyelet temetkezési intézete rendezte.

* **Bizottsági ülések a vármegyén.** A közgyűlés ideje közeledvén, a megyeházán megkezdik a különböző bizottságok az üléseket. Eddig három bizottság ülése van kitűzve. E hó 6-án a közegészségügyi bizottság, 12-én a negyedik szakosztály és 15-én az igazoló választmány fog ülést tartani.

* **A várva-várt eső.** A gazdák már jó idő óta epedve várták az esőt, mert a pompásnak indult vegetációt teljes pusztulással fenyegette a rekkenő forróság folytán beállott szárazság. Tegnap végre megjött a várva-várt eső. A fekete felhőkől a délután folyamán több ízben óriási zápor esett meg s jól megáztatta a szomjas földet. Az esővel néhány szem jég is hullott, de ez nem tett kárt a növényzetben. Más vidéken azonban valószínűleg volt jégverés legalább ezt mutatják a felhők. A bö Istennél egészen felüdítette a tikkadt növényzetet.

* **Mozgófénykép színház a Bazárkertben.** Mióta a színtársulat Gyulán aratja a sikert, a nagyvárad közönség legkedvesebb szórakozó helyévé a Bazár-kertet avatta, ahol esténként az egész elegáns társaság találkozik s szívesen tölt pár kellemes órát gyönyörködve a pompásabbnál pompásabb mozgófényképekben. Az új műsornak híre van a városban, egyes szenzációs képek nagy feltűnést keltenek. A kerti előadások 9 órakor kezdődnek.

* **Legújabb látványosság.** Nagyváradon a városháza közvetlen közelében lévő *Körösparti Komló kert vendéglő*, amely teljesen újonnan átalakítva megnyílt. A vendéglő csaknem egyetlen a maga nemében. A Körös partján van, por, meleg nincs, de van 10 komló lugas (kedvezőtlen idő esetén tágas, fedett helyiségek) tündéres kivilágítás, kitűnő borok, kőbányai csapolt sör, jó magyar konyha. — A vendéglős *Bors János*, — ki régi jó ismerőse a nagyvárad közönségnek, — ezeken felül még elsőrangú cigányzenével és katonazene, automatával is mulattatja a közönséget.

* **Kerti mozgófénykép előadások ingylen.** A kert utcai »Nemzeti-szálloda« nagy kerthelyiségében esténként mozgófénykép előadásokat tartanak — igen szép, naponként változó műsorral teljesen díjtalanul. Tekintve, hogy az előadások nemcsak szórakoztatók mulatságosak, hanem tanulságosok is, érthető, hogy a kert rendszeren zsúfolásig megtelik. Allandóan frissen csapolt kőbányai sörről, tisztán kezelt borokról, kitűnő magyar konyháról-

jó cigányról és pontos kiszolgálásról az elő, nyösen ismert vendéglős gondoskodik.

x **Legdivatosabb nemes és szalma kalapok három koronától kezdve REICHARD áruházában kaphatók.**

x **MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában allandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

TANÜGY.

A polgári leányiskola vizsgálatai.

A nagyvárad közönségi polgári leányiskolában az évfázó vizsgálatok a következő sorrendben fognak megtartatni:

Június hó 15-én az I. osztály, 16-án a II. oszt., 17-én a III. és 19-én a IV. osztály, mindannyiszor csak délelőtt 8-tól 12-ig. Az énekvizsga június hó 5-én déltán 4 órakor lesz. Az osztályvizsgálatok alatt a kézimunkák ki lesznek állítva.

A magánvizsgálatok június hó 23-án és 24-én fognak megtartatni.

A nyilvános vizsgálatokra a szülőket és érdeklődőket meghívja

az igazgatóság.

TÁVIRATOK.

A horvát bán Budapesten.

Budapest, június 3. A horvát bán Budapestre érkezett, ahol felkereste Werkerle Sándor miniszterelnököt. A bán horvát kereskedelmi kérdésekről tárgyalt a miniszterekkel.

A spanyol király merénylője.

London, június . A spanyol király esküvőjén elkövetelt merénylet tetteseinek közül most sikerült elfogni a rendőrségnek egyet. A tettes Fernandes Allemanak mondja magát. Azt adja elő, hogy őt egy anarchista kényszerítette rá, hogy bombát vessen a kocsira. Társai valószínűleg Amerikába szöktek. A bomba valóságos katonai tüzér bomba volt, melyet ha alkalmas helyről tudott volna a merénylő dobni, nem 32, hanem százakra menő emberéletet oltott volna ki.

Pestis.

Honkong, jun. 3. A pestis terjed; tegnap egy európai is belehalt. Ma 27 új betegedést jelentettek be.

NYILTÉR.

Goddam!

Végre egy gyorsan és biztosan ható

tyukszem-szer

Cook & Johnsons

amerikai szabadalmazott

tyukszem-gyűrűje

1 drb. 20 fillér, 6 drb. 1 korona, postán 20 fillér portó. Kapható a birodalom minden gyógyszer-tárjában, valamint orvosság-drogériákban stb.

Magyar királyi államvasutak.

129024—908.

Pályázati hirdetmény.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága budapesti északi főmuhelyi és miskolci szertáraiban az 1908 év első év harmadában feleslegesként összegyűlt s jelenleg készletben levő különböző ócska fémanyagokat értékesíteni óhajtván, ezek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet.

A vevő köteles a neki eladott mennyiségeket a felszólítás vételétől számítva 4 nap alatt a szertártól okvetlenül átvenni és a szertárból eltávolítani.

Az ajánlati árak az anyagoknak az illető szertárban való átadása, illetve átvétele mellett értetnek, vasuti kocsiba való felrakásukról és továbbszállításukról a vevő tartozik gondoskodni. Esetleges csomagolási költségek szintén a vevők által viselendők.

A pályázni kívánók kéretnek, hogy egy koronás magyar okmánybéllyel ellátott, sértetlen és lepecsételt borítékban tett ajánlataikat a magyar királyi államvasutak igazgatóságának anyag és leltár beszerzési szakosztályában (IV. Andrassy ut 73 sz. II. em. 43 ajtó) a következő címmel »Ajánlat ócska fémanyagok megvételére« 129024—908 számhoz 1908 évi június hó 25-ének déli 12 óráig benyújtani sziveskedjenek, amikor is azok ugyanott felbontatni és felolvasatni fognak, megjegyezvén, hogy a verseny tárgyaláson az ajánlattevők vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Az ajánlatok kizárólag az ezen célra rendelt és az említett anyag és leltárbeszerzési szakosztálynál egy példányban ingyen kapható úrlapon, ennek rovatainak pontos kitöltése mellett állítandók ki. Az ajánlati ár számokkal és szóval irandó be. Az ajánlattevők az ócska anyagok eladására vonatkozó és 122291—96. sz. a fennálló feltételeket magukra nézve kötelezőknek elismerni és azt 60 fillér magyar kir. okmánybéllyel, saját és két tanu aláírásával ellátva ajánlataikhoz csatolni tartoznak. Ezen feltételek nyomtatványtárunkban példányonként 30 fillért megszerzethetők, vidékieknek pedig a nyomtatványtárhoz intézendő írásbeli megkezdésre és az érte járó 30 fillér és 20 filléres posta bélyeg beküldése ellenében postán megküldetnek.

Bánatpénzképen a megvenni szándékolt anyag értékének 6 százaléka az ajánlat benyújtására kitűzött határnap előtt egy nappal déli 12 óráig készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban főpénztárunknál leteendő.

A bánatpénzt az ajánlattal egy borítékban beküldeni nem szabad, annak letétele azonban az ajánlaton felemlítendő.

A bánatpénz letételét igazoló jegy nem csatolandó az ajánlathoz, hanem az ajánlattevő birtokában marad.

Bánatpénz vagy fent idézett aláírt feltét füzet nélkül ugyszintén elégtelen bánatpénzzel, nem az előírt úrlapon tett le nem pecsételt, nem sértetlen borítékban vagy elkésve beérkezett és távirati uton tett ajánlatok, valamint olyanok, melyek ezen pályázati hirdetményben foglaltaktól eltérő feltételeket tartalmaznak és melyekben javítások vagy vakarások fordulnak elő figyelembe vétetni nem fognak. Pótajánlaggyal általában nem bocsátatnak tárgyalás alá. Az ajánlattevő ajánlatával, annak benyújtásától számítva három hétig visszavonhatatlan kötelezettségben marad.

Az ajánlatok tetszés szerinti tételekre és részmennyiségekre is szolhatnak, de a magyar királyi államvasutak igazgatósága is fentartja magának azt a jogot, hogy tetszés szerinti tételeket és részmennyiségeket engedhessen át, melyet ajánló, ha csak az ellenkezőt ki nem kötötte elfogadni tartozik. A magyar királyi államvasutak igazgatósága fentartja magának, továbbá azt a jogot, hogy az ajánlatok közül tekintet nélkül az ajánlati árakra szabadon választanasson, és hogy végre a cél elérésére másféle intézkedéseket is tehesen.

Budapest, 1908 május havában.

Az igazgatóság.

Valódi brünni szövetek

1908. évi tavaszi és nyári időnyra.

Egy szelvény	1 szelvény 7 korona
8/10 m. hosszú	1 szelvény 10 korona
teljes fűrészháló	1 szelvény 12 korona
hoz (kábát, nád- rág és mellény)	1 szelvény 15 korona
előlegadó, csak	1 szelvény 17 korona
	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.—K.-ért, színtűgy felöltözövést, turistalódot, selyemkamarát stb. stb. gyári áron kívül a mint megvizsgálható és szolid cég mindenütt ismert postagyári raktár

SIEGEL-IMHOF Brunn.

Minták ingyen és bérmentve.

Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, na szövetségét közvetlen Siegel-Imhof cégnél, a gyári piacon rendel meg, igen jelentősek.

Szabott, legolcsóbb árak. Óriási választék.

Mintáink, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb rendelésnél is, teljesen friss áruban.

M. kir. államvasutak Budapest-jobbparti üzletvezetőség.

15734—908. sz.

Versenytergályási hirdetmény.

(Portland cement szállítása iránt.)

A m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetősége a vonalai szükségletének fedezésére folyó évben szükséges 2500 q portlandi cement szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás a m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetőségénél megszerzethető és a magy. kir. államvasutak igazgatóságánál és üzletvezetőségeinél megtekinthető; ugyancsak az említett hivataloknál tekinthetők a hivatalos órák alatt, szállításra vonatkozó általános feltételek is, mely a m. kir. államvasutak igazgatóságainak budapesti nyomtatványából megszerzethetők. Az általános feltételek ára 50 fillér darabonként melyhez postaszállítás esetén, bérmentesítésre 20 fillér is beküldendő a nevezett hivatalhoz. Az ivenként 1 koronás magyar okmánybéllyel ellátott ajánlatok és az ivenként 30 filléres magyar okmánybéllyel ellátott ajánlati felhívások lepecsételt ezen címmel: »Ajánlat a 15734—908 számú pályázati hirdetményben kiírt anyagokra.« 1908. évi június hó 23 napjának déli 12 órájáig a m. kir. államvasutak budapesti-jobbparti üzletvezetősége általános osztályának főnökéhez (Budapest, VII. Kerepesi ut 3 sz. I. em. 38 a) benyújtandók, vagy postán beküldendők.

Fentirt napon déli 12 órakor a m. kir. államvasutak budapesti jobb-parti üzletvezetőségénél az ajánlatok felfognak bontatni, mely alkalommal az ajánlattevők, vagy azok igazolt képviselői is jelen lehetnek.

Bánatpénz gyanánt az ajánlott mennyiségek értékének megfelelő 5 százalék készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1908. évi június hó 22 napjának déli 12 óráig a budapesti jobbparti üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál leteendő, esetleg posta útján beküldendő.

Azon telek, kik a postatakarékpénztár cheque forgalmában bent vannak, a bánatpénzt a postatakarékpénztár útján is letehetik. Az ajánlatban a bánatpénz letételének megtörténte megemlítendő ugyan, de az erről nyert letéti jegy nem csatolandó, hanem igazolásul csak a bánatpénz feladását bizonyító postai feladóvény vagy esetleg a letéti jegy másolata melléklendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő, szabálytalanul kiállítva, az ajánlattevő vagy meghatalmazottja által alá nem írt, javított, vagy vakart szövegű pecséttel le nem zárt sértett borítékba helyezett, a kitűzött határidő után érkezett, a pótlólag, vagy esetleg táviratilag tett

és oly ajánlatok, melyekre nézve az előírt bánatpénz előlegesen le nem tétetett, figyelembe nem vétetnek.

Budapest. 1908. május hó 23-án.

Az üzletvezetőség.

M. kir. államvasutak üzletvezetőség Kolozsvárt.

10048—1908. sz. IV.

Pályázati hirdetmény.

(Vizállomási berendezés és fűtőházi vízvezeték szállítása iránt.)

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége részére a M.-Vásárhelyi vizállomási berendezés kibővítéséhez új viztartány s csővezeték nemkülönböztetve fűtőházi vízvezeték berendezés szükségeltetik, melynek szállítására és M.-Vásárhely vizállomáson leendő felszerelésére ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A vizállomási gépészeti berendezésének szállítására nézve általában mértékadó a magyar királyi államvasutak erre vonatkozó szabványrajzai, továbbá a m. kir. államvasutaknál érvényben álló 122291—97. sz. általános szállítási feltételek és a m. kir. államvasutak felvétőfüzereinek idevágó pontjai, illetőleg a 77557—902. sz. különleges szállítási feltételek.

Ugy az általános, valamint a különleges szállítási feltételek és feltétfüzetek a magyar kir. államvasutak valamennyi üzletvezetőségénél a hivatalos órák alatt naponként megtekinthetők, vagy a m. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtáránál a megállapított 50, illetve 30 fillér egységár előzetes lefizetése mellett megszerzethetők.

Ha a szállítási feltételek a nyomtatványtárból posta útján kéretnek, úgy a kívánt feltételek száma és tárgya pontosan megjelölendő, mely esetben a fent említett eladási áron felül azok bérmentes elküldéséhez a szükséges 20 fillér postadíj is beküldendő a nyomtatványtárnak.

A vonatkozó szabvány, illetve tervrajzok a hivatalos órák alatt a kolozsvári üzletvezetőség vontatási osztályában is megtekinthetők, a hol a pályázati felhívás is a kellő példányokban díjtalanul kapható.

A pályázati felhívás alapján kiállított és egy koronás magyar okmánybéllyel ellátott ajánlat lepecsételve »Ajánlat 10048—908 számhoz vizállomási berendezés kiegészítésének szállítása iránt« f. évi június hó 12-én déli 12 óráig az üzletvezetőség I. osztályához beküldendők.

Bánatpénzben az ajánlott összeg értékének 5 százaléka készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban folyó évi június hó 11-én déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál, mely összeg a nyertes ajánló által az általános szállítási feltételek 6. § a alapján az erre vonatkozó felszólításra 10 százalékos óvadéka lesz kiegészítendő.

Az ajánlatok feletti végleges döntés azok felbontásától számítandó négy héten belül fog az illetőkkel közöltetni.

A pályázati felhívásban közölt feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek vagy táviratilag tétetnek, vagy melyekre az előírt bánatpénz le nem tétetett figyelembevételét egyáltalában nem igényelhetnek. Továbbá pótajánlat vagyis olyan, mely a benyújtásra kitűzött idő után érkezett be, semmi szín alatt s még az esetben sem vehető figyelembe, ha az ajánlat előbbről volna is keltező. Minden ajánlatról feltételeztetik, hogy az illető szállítási feltételeket ismeri és azoknak határozmányait magára nézve kötelezőnek elfogadja.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége fenttartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közt tekintet nélkül az arra, szabadon választasson.

Kolozsvár, 1908. évi május hóban.

A magyar királyi államvasutak kolozsvári üzletvezetősége.

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Nem hirdetünk
Végladást sem
Kiárusítást
 hogy régi divatból kiment árukat a
 közönség nyakába sózzuk, hanem az
 idény előrehaladása miatt az összes
 új nyári áruk, mint
 ruhavásznak batisztok dela-
 inek árait tetemesen le-
szállítottuk.

Vászon, fehérneműk, és asztalneműk,
 ugyszinten szőnyegek, függönyöknél az
 eredeti árakból 20 százalék engedély.

Kedvező fizetési feltételek.

Mosóárak színe és minőségéért
 teljes szavatosság.

Kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

!! Kedvező fizetési feltételek !!

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemebb látogatott, szórakozó helye.
 Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége.
 Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely.
 Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős
 saját te. mész, kiváló boraival, finom Dréher
 sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha.
 A szoba árak igen mérsékelték. Az előkelően berende-
 zett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a
 közönség figyelmébe.

Uj üzlet!

Uj üzlet!

Klepner és Szigeti

polgári és katonai szabók.
 Beőthi Ödön utca 35. szám.

A legjutányosabb és legpontosabb ki-
 szolgálás, úgy katonai, mint polgári
 ruhákban fővárosi ízlés szerint, állandó
 o raktár katonai felszerelésekben. o
 Szíves pártfogást kérnek
 a tulajdonosok.

POVAZSÁN JÓZSEF

elektrotechnikai vállalata

Nagyváradon, Városi bazárépü-
 let színházi oldal.

Tervez és készít:

mindentéle erős és gyenge áramu
 villamos munkálatokat, u m.:
 csengők, házi és szabad távbe-
 szélők, dynamók, motorok, ivlámpák,
 világítási és

:: villamhárító berendezéseket ::
 lelkiismeretes kivitelben jutányos ár-
 ban. Jótállás a teljesített munkáért.
 Költségvetés díjmentesen.

Telefon 525.

257

LÉVAI MÁRTON

könyvkötészet,

vonalzó-intézet

és üzleti könyvgyár

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut (saját-ház.)

Legjobbak

a

Moskovits

czipők.

Kossuth-utca 5.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a
Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-
 ben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40
 gyertyás Wolfram lámpa darabja 5 kor.
 60 gyertyásé 5 kor. 50 fill.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,
 tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fény-
 képező lámpák, ugyancsak 5 százalékkal
 kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ivlámpák

állandóan nagy választékban kapha-
 tók s a villamos telepen külön e
 célra épített nagy

csillár-raktárunkat
 megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. léőről 12 léőről minden nagyságban.

Elvállaljuk

villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-
 sát, javítását, ivlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szál-
 litását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat
 a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.